

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ: СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ**

Колективна монографія

Тернопіль – 2019

УДК

П 32

Рецензенти:

Гавриш І. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної підготовки початкової та дошкільної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Мешко Г. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Чепіль М. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

*Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(протокол № 3 від 29 жовтня 2019 року).*

Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. В. Чайки, О. І. Янкович. – Тернопіль : **Осадца Ю. В.**, 2019. 240 с.

ISBN

У монографії обгрунтовано стратегії реформування підготовки майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти у контексті реалізації Концепції Нової української школи, розвитку педагогічної освіти. Висвітлено інноваційні тенденції освіти студентів в університетах України та зарубіжних країн.

Адресується вчителям і вихователям закладів початкової та дошкільної освіти, науково-педагогічним працівникам, студентам закладів вищої педагогічної освіти.

УДК

ISBN

© Колектив авторів, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	9
<i>Катерина Біницька, Олександра Янкович</i>	<i>9</i>
МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ.....	9
<i>Галина Одинцова</i>	<i>16</i>
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	16
<i>Ганна Чайковська</i>	<i>26</i>
ЕКОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ РЕФОРМ...26	26
<i>Ірина Жаркова</i>	<i>37</i>
ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	37
<i>Зіновій Онишків</i>	<i>47</i>
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ	47
<i>Надія Васильківська</i>	<i>60</i>
РОБОЧИЙ ЗОШИТ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	60
<i>Валентина Матіяш</i>	<i>70</i>
ЕТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	70

Оксана Кікінежді	79
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО СТВОРЕННЯ ЕҐАЛІТАРНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	79
Ольга Кізь	91
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ	91
Олександра Янкович	106
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У ФІНЛЯНДІЇ ТА СІНГАПУРІ	106
Olha Turko	117
INNOVATIVE MEANS FOR THE FORMATION OF FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS .	117
Марія Бойко	126
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	126
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	137
Володимир Чайка	137
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	137
Оксана Писарчук	155
ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	155
Тетяна Гладюк, Микола Гладюк	169
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПРИРОДОЮ	169

<i>Світлана Вихор</i>	180
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»	180
<i>Ірина Кузьма</i>	191
ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ..	191
<i>Тетяна Рожко-Павлишин</i>	201
ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	201
<i>Kateryna Kruty, Larysa Zdaneych, Olena Demchenko, Olha Demianenko</i>	210
PREPARATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS TO THE IMPLEMENTATION OF «ANJI PLAY» EDUCATIONAL PRACTICE IN THE TRAINING PROCESS DURING REFLECTION WORKSHOPS	210
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	231

2. Lomakovytch, S., Tereschenko, V., Lukianchuk T., Korniiichuk V. (2011). Verbal-communicative competence of a person: dimensions and measurements. *Visnyk. Testuvannia i monitorynh v osviti*, 1, 4–1.
3. Barton, R., & Haydn, T. (2006). Opinions of instructors-trainees on what helps them to use informational technologies in field study in an effective way. *Zhurnal komputernoho obucheniiia*, 22, 257–272.
4. Maria Cutajar, M. (2017). The student experience of learning using networked technologies: an emergent progression of expanding awareness. *Technology, Pedagogy and Education*, 23, 425–438.
5. Hez, N. (1985). Formation of communicative competence as the object of foreign methodological research. *Inostrannyi yazyki v shkolie*, 2, 17–24.
6. Beh, I. (1998). *Student-centered upbringing*. Kyiv, Ukraine.
7. Vatuitniev, M. (1977). Communicativeness of teaching Russian in schools abroad. *Russkii yazyk za rubezhom*, 6, 38–45.
8. Kazartseva, O. (1999). Culture of speech communication: theory and practice. Moscow, Russia.
9. Bodnar, S. (2007). Analysis of terms “competence” and “competency” in pedagogics: essence and structure. *Osvita i upravlinnia*, 2, 93–99.
10. Cherezova, I. (2014). Communicative competence as an integral quality of a person. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 1, 1, 103–107.
11. Gamperz, J. J., Hymes D. (1972). Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication. New York, USA.
12. Batsevytch, F. S. (2004). *Basics of communicative linguistics*. Kyiv, Ukraine.
13. Bodalev, A. A. (1996). *Psychological communication*. Voronezh, Russia.
14. Vlasova, O. I. (2005). Psychology of social abilities: structure, dynamics, factors of development. Kyiv, Ukraine.

Марія Бойко

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Поступальний розвиток українського суспільства безпосередньо пов'язаний з якістю освіти, стратегічними орієнтирами реформування якої є глобалізація, інтеграція, підвищення якості та конкурентоспроможності випускників ЗВО, адаптація до ринкових

відносин, оновлення змісту і технологій відповідно до вимог Європейських стандартів якості.

На зміну традиційному реформуванню педагогічної освіти, що полягало в пошуку найбільш мобільних елементів дидактичної системи, вдосконаленні навчальних планів і програм, модернізації підручників, приходить усвідомлення важливості переорієнтації базових принципів та основних позицій на професійну підготовку майбутнього вчителя. Пропонуються нові концепції педагогічної освіти, актуалізується проблема життєвого визнання пріоритету особистості з властивими їй розумовими, фізичними здібностями, потребами, ідеалами тощо. В. Олійник вважає, що «освіту слід розбудовувати як загальну соціальну багатоканальну інформаційну систему, що має об'єктивні засади існування й власні потоки інформації» [Олійник В. В., 2010, с. 11].

Питання реформування вищої освіти України, проблеми підготовки педагогічних кадрів принципово нової якості викладено у багатьох нормативно-правових документах, зокрема: Законі України «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Національному освітньому глосарії: вища освіта, Стандарті вищої освіти України, Державному стандарті початкової загальної освіти, Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр., Концепції Нової української школи та ін.

У цих документах якісна освіта трактується як освіта, що:

– надає доступ до навчання всім учням та студентам, особливо тим, які перебувають в уразливих або незахищених групах, відповідно до їх потреб;

– забезпечує безпечне, якісне навчальне середовище, в якому дотримуються всі права людини;

– розвиває індивідуальність, таланти і психологічні здібності кожного учня та студента у повному обсязі та заохочує їх до завершення освітніх програм, на яких вони навчаються;

– сприяє розвитку демократії, поваги до прав людини та соціальної справедливості в навчальному середовищі, яке визнає навчальні та соціальні потреби кожної людини;

– дозволяє учням і студентам розвивати відповідні компетентності, впевненість у собі та критичне мислення, щоб допомогти їм стати відповідальними громадянами і підвищити їхню здатність до працевлаштування [Про вищу освіту, 2014; Нова Українська школа, 2016].

Трансформація вищої школи, демократизація освітянської діяльності вимагають адекватних змін у професійній підготовці майбутніх фахівців, пошуку та впровадження інноваційних технологій формування нової генерації педагогів-лідерів. Особливо актуальною постає проблема управління якістю професійної підготовки вчителя відповідно до вимог Концепції Нової української школи. Реалії сучасності вимагають не лише високого рівня теоретичної, практичної підготовки, а й формування особистості педагога, його творчого потенціалу, готовності до саморозвитку і самовиховання. Система національної педагогічної освіти ще не зовсім адаптована до європейського рівня, слабо зорієнтована на особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів. Саме ці аспекти додатково стимулюють усвідомлення необхідності змін у професійній підготовці сучасних педагогів. У Концепції Нової української школи наголошено на необхідності забезпечення високої якості підготовки сучасних фахівців, їх конкурентоспроможності на ринку праці [Нова Українська школа, 2016].

На початку XXI ст. відбувається зміна парадигми якості вищої освіти: з обсягу засвоєних студентом знань на його здатність оперувати отриманими знаннями, бути готовим змінюватись і пристосовуватись до нових потреб ринку праці, навчатись упродовж життя. Це вимагає від фахівців безперервного вдосконалення своїх компетентностей, збагачення інноваційного досвіду, оновлення цінностей.

Думки В. Андрущенко, В. Бахрушина, О. Боднар, С. Гончаренка, О. Гринькевич, В. Вікторова, Г. Єльнікової, О. Калініної, Л. Мартинець, Т. Лукіної, С. Одайник, В. Олійника, І. Прокопенка, Г. Терещука, Т. Фінікова, Є. Хрикова та інших українських науковців інтерпретують якість вищої освіти в розрізі її відповідності суспільним потребам та очікуванням споживачів освітніх послуг;

відповідності стану і результативності процесу освіти державним освітнім стандартам; формування професійних компетенцій; розвитку суспільства в певному часовому вимірі, що має розглядатися в динаміці змін; соціального партнерства державних органів, роботодавців та громадськості.

Водночас, незважаючи на значну кількість досліджень, в теорії і практиці педагогічної освіти мають місце суперечності між:

- вимогами нової освітньої парадигми, орієнтованої на компетентнісний, особистісний розвиток кожного студента, і традиційним підходом до організації освітнього процесу у ЗВО;

- потребою у фахівцях, здатних до організації навчальної, виховної, дослідницької діяльності, і неготовністю випускників педагогічних ЗВО до її реалізації;

- усвідомленням якості підготовки майбутнього вчителя, який володіє необхідним рівнем загальної та професійної компетентності, і недостатнім обґрунтуванням умов її досягнення.

Оскільки сучасна державна освітня політика орієнтована на компетентнісний підхід до навчання, що спрямований на зміщення акцентів з накопичення теоретичних знань на здатність студента практично діяти у конкретних професійних ситуаціях, за такого підходу показником ефективності навчання студента є рівень сформованості його професійної компетентності.

Як зазначено у Стандарті вищої освіти, професійна компетентність учителя – це властивість особистості, що виявляється в здатності вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів пов'язано не лише з оволодінням ними сукупністю професійних знань, умінь, навиків, здібностей, а й формуванням мотиваційно-ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності, проявом самостійності, творчої активності, рефлексії в оцінці її результатів [Стандарт...].

Такий підхід передбачає зміну статусу студента, який перетворюється у суб'єкт пізнавальної діяльності за умови створення стимулюючого середовища для розвитку його професійних компетентностей, здібностей, інтересів, нахилів, потреб тощо. У новій дидактичній системі в центр уваги ставиться самостійна робота студента, індивідуальна робота викладача зі студентом. Відповідно змінюється професійна позиція викладача ЗВО, зростає рівень його професійної компетентності, все більше уваги приділяється його самоосвітній роботі.

У нових умовах особистість студента формується під впливом особистості і діяльності викладача, який через свою особу транслює соціальний освітній досвід. Викладач має зацікавити студентів актуальними питаннями навчання і виховання, проблемами, вирішення яких є найбільш актуальними, включити в науково-дослідну роботу, стимулюючи тим самим їх пошукову активність тощо. Отже, сучасна дидактична система ЗВО передбачає якісні зміни всіх її складових: мети, змісту навчальної інформації, засобів педагогічної комунікації, форм та методів педагогічної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, а також розвиток професійної і пізнавальної мотивації, формування педагога як самостійної, конкурентоздатної особистості.

Процес управління якістю підготовки майбутнього вчителя в сучасному педагогічному університеті спрямований на:

- вивчення контингенту студентів у системі довузівської підготовки;
- вдосконалення освітніх програм і начальних планів;
- вдосконалення методів викладання і підвищення рівня об'єктивного оцінювання здобувачів вищої освіти та оприлюднення його результатів;
- встановлення зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу;
- залучення органів студентського самоврядування до моніторингу якості освіти і пошук шляхів підвищення якості освітніх послуг в університеті;

– співпрацю зі стейкхолдерами з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця: аналіз вимог споживачів до рівня підготовки і компетентності випускників (результати анкетування студентів, випускників, представників організацій-роботодавців);

– щосеместрове оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, педагогічних працівників та оприлюднення їх результатів.

Сьогодні ТНПУ ім. В. Гнатюка активно впроваджується студентоцентроване навчання, яке стимулює мотивацію майбутніх фахівців, саморефлексію та залучення в освітній процес. Принципи цього навчання впливають на якість освітніх програм та оцінювання їх результатів.

Політика доступу, процеси та критерії зарахування втілюються послідовно, прозоро, через ознайомлення студентів з університетом та освітніми програмами. Університет надає необхідну підтримку студентам у просуванні їхньої академічної кар'єри.

У процесі управління якістю підготовки майбутнього вчителя ТНПУ збирає, аналізує та використовує необхідну інформацію про освітній процес для ефективного управління освітніми програмами, іншими видами діяльності тощо. До нього активно долучаються як зовнішні, так і внутрішні стейкхолдери з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця. Цей процес є частиною системи внутрішнього забезпечення якості яка гарантує, що всі ресурси відповідають визначеним цілям та є загальнодоступними, студенти поінформовані про наявність відповідних освітніх послуг та ресурсів. Університет запровадив і розвиває процеси, інструменти збору, моніторингу та використання інформації щодо траєкторії розвитку студентів. Проводить чітку політику щодо розробки та впровадження інноваційних проєктів, одержання грантів, надання додаткових освітніх послуг тощо.

ТНПУ здійснює постійний моніторинг якості ресурсів для організації освітнього процесу з урахуванням потреб здобувачів вищої освіти. Внутрішній моніторинг здійснюють загальноуніверситетські підрозділи за показниками ліцензійних (акредитаційних) умов, стандартів освітньої діяльності і вищої освіти.

Також запроваджуються механізми, що підтримують студентів під час освітнього процесу. Науково-педагогічні працівники університету, які відіграють ключову роль у плануванні, забезпеченні навчальних ресурсів, підтримці студентів, мають належну кваліфікацію та можливості для професійного розвитку.

Університет здійснює моніторинг та періодично переглядає свої освітні програми, забезпечує їхню відповідність зазначеним цілям, а також потребам студентів та ринку праці. У результаті такого перегляду відбувається безперервне вдосконалення освітніх програм. Будь-які зміни, заплановані і втілені, внаслідок моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, повідомляються усім зацікавленим сторонам: учасникам освітнього процесу, роботодавцям, суспільству тощо.

Основною метою проведення поточного моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм є:

- забезпечення належного рівня освітніх послуг;
- створення сприятливого ефективного навчального середовища для студентів;
- підтвердження актуальності освітніх програм з урахуванням світових тенденцій розвитку відповідної галузі знань та затребуваності на ринку праці;
- підвищення ефективності організації освітнього процесу.

Система моніторингу та перегляду освітніх програм передбачає проведення відповідних процедур, пов'язаних з одержанням і аналізом інформації щодо змісту, організації освітнього процесу та оцінювання таких параметрів:

- змісту програми у світлі найновіших досліджень у відповідній галузі знань з метою забезпечення актуальності програми;
- робочого навантаження, навчальних досягнень та успішності студентів; ефективності процедур оцінювання студентів; очікування, потреби та рівень задоволеності студентів; навчального середовища і служби підтримки студентів та їхньої відповідності цілям програми.

Окреслена система передбачає проведення відповідних процедур, пов'язаних з одержанням та аналізом інформації щодо змісту та організації освітнього процесу, за програмами через:

– експертне оцінювання актуальності змісту освітніх програм та підготовленості випускників до професійної діяльності представниками ринку праці;

– оцінювання стану організації освітнього процесу здобувачами вищої освіти, моніторинг їх успішності і навчальних досягнень;

– оцінювання актуальності змісту освітніх та організацій освітнього процесу факультетами, кафедрами та викладачами;

– узагальнення та оперативне реагування на поточну інформацію стосовно змісту освітньої програми, проблемних ситуацій та порушень щодо її реалізації.

До процесу моніторингу та перегляду освітніх програм залучаються на формальній і неформальній основі: студенти; адміністративний персонал; науково-педагогічні працівники; зовнішні зацікавлені сторони (роботодавці, регіональні органи влади тощо); випускники.

Основні вимоги до фахівців відображені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках, на основі яких створюється модель підготовки майбутніх фахівців у вигляді освітньо-професійних програм, де відображено не тільки перелік навчальних предметів, а й результати опанування програми у вигляді знань, умінь і навичок. Звертаючи на це увагу, можна сказати, що модель фахівця відповідає соціальному замовленню і є результатом навчання у ЗВО.

Разом з вимогами кваліфікаційного, професійно-компетентнісного змісту, які висуваються до студентів педагогічних ЗВО, важливою складовою підготовки майбутніх педагогів нині постає зміна типу мислення. У цьому контексті основним завданням є цілеспрямований вплив на розкриття творчого потенціалу особистості студента. Потенціал педагога включає «бажання і можливість розвивати свої інтереси, уявлення, шукати власні нетрадиційні рішення психолого-педагогічних проблем, сприймати і творчо втілювати вже існуючі нестандартні підходи в освіті» [Професійно-педагогічна, 2018, с. 67], генерувати і продукувати нові ідеї, проектувати і моделювати в реальній практиці; відкритість особистості до нового. Зазначене стосується професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, здатного гнучко

адаптуватися у життєвих ситуаціях, самостійно набувати необхідні знання і вміло застосовувати їх на практиці, критично мислити, грамотно працювати з інформацією, бути комунікабельним тощо.

Нова українська школа вимагає від майбутнього вчителя оволодіння такими вміннями:

- прикладні – уміння, яким характерні художні, спортивні та інші здібності, а також вимоги до педагогічної діяльності;
- перцептивні – уміння проникати у внутрішній світ дитини, об'єктивно оцінювати його емоційний стан, виявляти особливості психіки;
- сугестивні – здійснення емоційно-вольового впливу на учнів;
- дослідницькі – уміння пізнати та об'єктивно оцінити педагогічні ситуації і процеси;
- науково-пізнавальні – здатність до засвоєння наукових знань в обраній галузі;
- прогностичні – здатність здійснювати педагогічне передбачення, прогнозувати результати взаємодії в педагогічній діяльності;
- експресивні – здатність до позитиву, яскравості, спрямованості прояву емоцій, володіння інтонаційною палітрою мови, мімікою, жестами, пластикою;
- креативні – здатність до творчості;
- педагогічна рефлексія – здатність дати собі та своїм вчинкам об'єктивну оцінку, зрозуміти, як його сприймають діти, інші люди, передусім ті, з ким учитель взаємодіє в процесі педагогічного спілкування [Професійно-педагогічна, 2018].

Управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в сучасному ЗВО відбувається за таких психолого-педагогічних умов:

- навчальний матеріал модернізується залежно від сучасних наукових досліджень та напрацювань, а також від потреб освітнього процесу школи з метою його покращення та відповідності сучасним вимогам;
- паралельне використання отриманих загальних та професійних компетентностей на практиці;
- формування прагнення до подальшого саморозвитку;

– спрямованість на підвищення професійної компетентності майбутніх педагогів за рахунок діагностування та усунення прогалин в знаннях;

– врахування індивідуальних особливостей студентів (особливості сприйняття інформації та її засвоєння, мотивації тощо);

– головний акцент робиться на самостійну діяльність майбутніх учителів під час навчання.

– застосування суб'єктно-діяльнісного та міждисциплінарного підходів під час занять;

– проведення моніторингу та рефлексії в процесі навчання та корекція роботи відповідно до їх результатів;

– використання інтерактивних технологій;

– стимулювання студентів до активної самостійної, науково-дослідної діяльності;

– формування управлінських компетентностей, які є запорукою успішної майбутньої професійної діяльності [Професійно-педагогічна, 2018, с. 56–58].

Отже, реалізація Концепції Нової української школи, аналіз якості підготовки педагогічних кадрів виявляють об'єктивну потребу суспільства у підготовці конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, соціально та професійно мобільного, компетентного вчителя, готового до постійного професійного вдосконалення та саморозвитку. Як показали дослідження, у випускників ЗВО здебільшого сформована орієнтація на постійну зовнішню допомогу, позицію споживача, якому не обов'язково докладати власних зусиль для вирішення пізнавальних завдань. Безумовно, з такою орієнтацією дуже важко розвивати нову установку, що передбачає особисту відповідальність за результати власної діяльності.

Майбутньому вчителеві для реалізації Концепції Нової української школи потрібні такі особистісні та професійні якості: готовність до активної професійної діяльності; наполегливість в досягненні життєвого успіху через професійну самореалізацію; активна життєва позиція; орієнтація на високу якість фахової діяльності; прагнення безперервно удосконалювати свої професійні уміння; усвідомлення і чітке формулювання особистих цілей, що

відображають особисте життя і професійну діяльність; уміння перебувати в постійному пошуку і знаходити необхідну інформацію; виражене почуття особистої відповідальності; здатність планувати свою працю згідно з умовами професійної діяльності (навички самоменеджменту); здатність до адекватної самооцінки; здатність організовувати свою професійну діяльність та бажання відповідати вимогам роботодавця тощо. Місія сучасного вчителя і нинішньої школи – навчити дітей бути гнучкими у змінах, легко до них адаптуватися і навчатися впродовж усього життя.

Список використаних джерел

1. Нова Українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та ін. К., 2016. 35 с.
2. Олійник В. В. Деякі концептуальні ідеї методології управління освітою // URL: Теорія та методика управління освітою : електрон. наук. фах. видання. 2010. Вип 4. С. 11.
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкового загальноосвітнього навчального закладу в умовах Нової української школи (1 частина). Монографічна збірка / за ред. Л. А. Пермінової. Херсон: Айлант, 2018. 158 с.
5. Стандарт вищої освіти України (спеціальність 013 «Початкова освіта»). URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/1719-2/>

Наукове видання

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ: СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ**

Колективна монографія

Підписано до друку 29.10.2019.

Формат 60x 84/16. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний 80 г/м². Друк електрографічний.

Умов.-друк. арк. 13,95. Обл.-вид. арк. 11,32

Тираж 300 примірників. Замовлення № 10/19/3-2.

*Свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р.*